

FORORD TIL DEN DANSKE UDGAVE OG MI I DANSK PRAKSIS

VED JETTE KANTSØ

I en dansk skolehverdag er der mange krav og udfordringer til lærerne. Det gør arbejdet både spændende og udviklende for den enkelte, men kræver også stor faglighed og overblik, når der skal udvælges de rette didaktiske metoder og materialer til undervisningen. Særligt kravene om undervisningsdifferentiering og praktiske og musiske dimensioner af al undervisning kan virke næsten uoverkommelige i en hverdag, som også er presset af både nye tests og inklusionsmål. Dette er nok en af grundene til, at Howard Gardners tanker om et anderledes syn på begrebet intelligens og dermed elevernes potentialer har vundet genklang hos danske lærere. For ved at arbejde med Mange Intelligenser (MI) i den daglige undervisning bliver det praktisk muligt at opfylde de stillede krav på en pædagogisk forsvarlig måde. Det store spørgsmål for lærerne bliver derefter; hvordan arbejder jeg hensigtsmæssigt med MI i min praksis?

Denne bog giver inspiration til en hverdagspraksis med udgangspunkt i MI.

Bruce Campbell lukker læseren ind i sit klasselokale på en sådan måde, at det er som at komme i "skolepraktik" hos en vidende og tænksom mesterlærer, der rundhåndet deler ud af sine personlige erfaringer fra egen praksis. Her er eksemplerne og øjenåbnerne, der kan producere ideerne til selv at gå i gang. Undervisningen planlægges professionelt trin for trin i forhold til læringsmål, lokaleindretning, materialer, arbejdsformer, fremlæggelser, opfølgning/evaluering. eksemplerne fra bogen kan oftest bruges direkte eller i en lettere bearbejdning i forhold til danske læringsmål og klassetrin. Yderligere inspiration og hjælp til arbejdet kan hentes i de tilføjede noter, der relaterer direkte til danske forhold.

For at tilrettelægge undervisningen, så alle elever kan deltage og lære, er det nødvendigt at anvende MI i hele skoleforløbet fra børnehaveklassen til gymnasiet. Denne bog har bredde til at dække alle klassetrin i grundskolen samt en del af gymnasiets fagrække og tværfaglige arbejdsforløb. Det er dog primært fra indskolingen og mellemtrinnet, at eksemplerne er hentet, men inspirationen og måden at tænke undervisningsplanlægning på kan anvendes i al undervisning.

Bruce Campbell tager i sin planlægning udgangspunkt i Howard Gardners otte intelligensområder. Denne tilgang kan med succes suppleres med det didaktiske forslag, som Gardner selv fremkommer med i sin bog *Disciplin og dannelse* (2001), som han benævner "stærke tilgange eller åbninger", der kan sætte intelligensområderne i spil:

- den narrative/fortællende åbning – således at eleverne kan indleve sig i en historie og derigennem koble ny viden til tidligere erfaringer.
- matematiske tilgange – forstået som tal og numeriske relationer samt logiske forklaringer.
- eksistentielle tilgange – der betyder, at der arbejdes med emner og temaer af grundlæggende betydning for det at være menneske.
- æstetiske tilgange – som er mere end bare at afklare om verden er "grim eller smuk", men også indeholder æstetiske læreprocesser og refleksioner over udtryk og kommunikationer, således at det følelsesmæssige og håndgribelige bringes op på et analytisk niveau.
- praktiske tilgange – som bringer eleverne i direkte kontakt med stoffet, når der frembringes og kreeres produkter ("at få fingrene i det").
- interpersonelle/sociale tilgange – hvor det gælder om at udnytte elevernes forskellighed i forskellige former for samarbejde i elevgrupper. Ideer til dette område kan blandt andet hentes i materialer om Cooperative Learning.

Når denne didaktiske tilgang virker så attraktiv i en dansk skolepraksis, er det blandt andet fordi denne måde at planlægge undervisning på i høj grad er sammenfaldende med kravet i Folkeskoleloven om praktiske og musiske dimensioner af al undervisning.

I arbejdet med de praktiske og musiske dimensioner tales der om fem virksomhedsformer, som skal være til stede i undervisningen:

- en oplevelsesmæssig virksomhed – der kan medvirke til at udvikle elevernes opmærksomhed og forestillingsevne.
- en håndværkmæssig virksomhed – som udvikles gennem arbejdet med materialer, redskaber og teknikker til fremstilling og formidling af forskellige formsprog.
- en udtryksmæssig virksomhed – der kan bidrage til at udvikle elevernes differentierede udtryk for deres oplevelser.
- en analytisk virksomhed – der giver eleverne mulighed for at beskrive, forstå og forklare deres omverden.
- en kommunikativ virksomhed – der handler om at få erfaringer med henvendelser til og fra andre, samt få udviklet udtryksformer og formidlingsteknikker via forskellige medier.

Disse tilgange til planlægning af undervisningen (Gardner og den praktiske og musiske dimension) kunne sidestilles på følgende måde:¹

1 Oversigt tidligere vist i "Udnyt tagetagen", Jette Kantsø og Lissner Ejersbo, Forlag Malling Beck, 2002.

Gardners "stærke tilgange eller åbninger"	Virksomhedsformer i arbejdet med det praktiske og musiske
Det narrative (emotionelle "jeg-genkendelser")	Oplevelsesmæssig virksomhed
Det interpersonelle/samarbejde	Kommunikativ virksomhed
Det narrative (sproglige) Det matematiske og logiske Det æstetiske	Udtryksmæssig virksomhed
Det praktiske/"få fingrene i det"	Håndværksmæssig virksomhed
Det eksistentielle	Analytisk virksomhed

Med denne tilgang bliver MI også et fundament for arbejdet med praktiske og musiske dimensioner i den daglige undervisning. Det er vigtigt at understrege, at der også på det praktiske og musiske områdes hele tiden skal læres nyt, så der ikke ensidigt trækkes på elevernes allerede indlærte færdigheder.

Howard Gardner har selv gjort sig overvejelser vedrørende en niende intelligens eller intelligensområde – det filosofiske, der blandt andet indebærer refleksioner over livet selv. Denne dimension af undervisningen er en spændende udfordring til eleverne og kan give anledning til mange interessante samtaler i klassen, eksempelvis med udgangspunkt i litteratur, historie eller samfundsfag. Derfor også et adækvat supplement til bogens mere praktiske og konkrete tilgange.

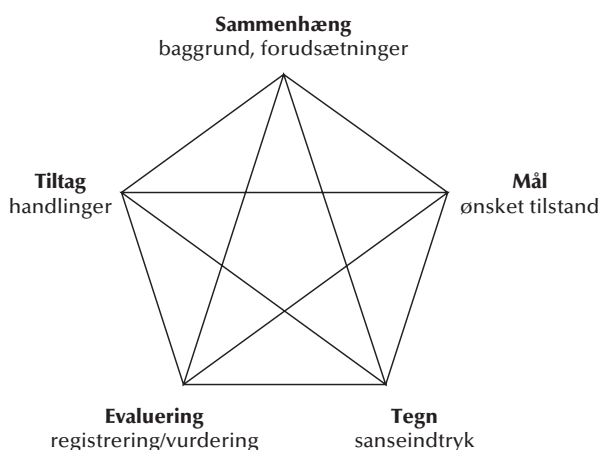
Nogle steder er Gardners MI tilgang blevet forstået som en måde at kategorisere elever på. Det er ikke en hensigtsmæssig måde at arbejde med en multipel intelligensforståelse på. Man kan godt udtrykke MI som et personligt "fingeraftryk" af stærke og svage funktionsområder, men dels besidder vi som mennesker alle funktionsområder og har derfor også krav på at få understøttet og udviklet svage områder og ikke kun arbejde med styrkesider. Dels er intelligensprofiler foranderlige, for eksempel i forhold til alder, så en kategorisering kan medvirke til at fastholde elevens uhensigtsmæssige læringsstrategier.

Det handler derfor ikke om at kategorisere eller sætte etiket på eleverne, men om at planlægge undervisning, der tilbyder differentierede læringstilgange inspireret af MI. Udgangspunktet for undervisningen må altid være, hvad der skal læres (læringsmålet), for derefter at sørge for at undervisningen indeholder varierede læringsveje (aktiviteter), således alle elever gives mulighed for at nå målet. I denne planlægning er MI et vigtigt redskab til at imødekomme den mangfoldighed, en skoleklasse repræsenterer. MI er dermed et redskab til inklusion, fordi det ad denne vej bliver muligt, at alle elever kan lære i klassefællesskabet, lære af forskelligheden i dette fællesskab og aktivt bidrage til den fælles læring.

Gode undervisningsforløb er blandt andet karakteriseret ved at indeholde integrerede evalueringsformer, der både kan opfylde lærerens behov for vurdering af den gennemførte undervisning, men også kan give den enkelte elev viden om og indsigt i egen læringsproces. Bogen giver talrige forslag til opfølgning af de gennemførte

undervisningsforløb. Disse ideer kan suppleres med forskellige former for elevporteføljer og evalueringsredskaber.

En funktionel evalueringsmodel kunne være SMTTE (<http://www.evaluering.uvm.dk>). Denne model tager ikke alene udgangspunkt i læringsmålet for det konkrete forløb, men inddrager også sammenhængen og dermed et bredere formål for undervisningen, samt hvilke tegn der for læreren indikerer, at eleverne er "på rette vej" under forløbet.

I den danske udgave af bogen er Campbells originale eksempler på forløb bibeholdt. Men lærerne i den danske skole bliver hjulpet ved fortløbende notehenvisninger, der gør det muligt at omsætte eksemplerne til relevante problemstillinger og undervisning. Så selv om de eksemplificerede forløb har rod i en amerikansk skolehverdag, er det ikke svært for en dansk lærer at blive inspireret og finde egnede, danske læringsmål, emner eller temaer. Samtidig får man et spændende indblik i en anden skolekultur og de arbejdsforhold, lærere har heri.

God fornøjelse med brug af bogen.

ARBEJDSARK PÅ NETTET

Bogens arbejdsark er tilgængelige på nettet og kan gratis printes af alle, der har købt en trykt version af bogen. Besøg hjemmesiden, hvor arbejdsarkene kan downloades: <http://www.dpf.dk/Item.aspx?Department=5&Category=22&Item=3212>

Kodeordet til bogens arbejdsark er: Intelligenser